

glede svoje družbe, ta je zgolj preprost najemnik, sejalec, ki razseva zrnje z mrzlo roko na mrzlo neobdelano polje.

Želja, da hoče uživati sad svojega truda, vnaša v izvrševanju poklica, veselje do izpolnjanja poslanstva, ki je nekakšna prirojena priljubljenost plemenitega človeka so malone odločilni pogoji uspeha istinitosti na polju odgoje. Vera v zmago plemenitega dela in v to, da je želja in težnja po polnosti najmočnejši dvigalec in znamenje junaštva, mora biti ne- ločljiv pogoj in neobhodno potrebno znamenje slovenskega pedagoga. Z golj delovanje za vzvišene ideje ustvarja hrabre posameznike in močne narode. Francoski pedagog škof Fel. Dupanloup piše o svojem delu „O vzgoji“ (De l'education) naslednje:

Vzgoja s svojim odličnim vplivom, ki ga ima na otroka in na rodovino, na prvotne življe vse družbe, ustvarja domače običaje, napaja društvene čednosti ter vzbuja nepričakovane čudeže intelektualnega nadvostvenega in verskega preropenja. Vzgoja tvori velikost narodov ter vzdržuje njih sijajnost; vzgoja prihaja v okoli njih upadku ter one, ki so propadli dviga, iz brezdna...

Kaj stori Bog, ako hoče udariti narod? Odvzame mu odgojnice, in kadar zmanjka teh, pa upade in gibne tudi narod...

Česa je torej treba, da se izobrazijo pokolenja, da se ohrani in, če je potrebno, tudi prerodi? Pred vsem drugim je treba ljude. Narodi se dvigajo, rastejo in vzdržujejo, pomlajajo in prerajajo po ljudeh. Torej ljudje je treba!...

Torej je in ostane na vse čase nezrušljivo pravilo, ki je potrjeno od vseh znanih mislecev in se tudi pojavlja v življenju narodov, da so od vrlih učiteljev odvisne tudi nivo omike ter vse druge iz tega izvirajoče konsekvence življenja slehrnega naroda.

Duhovnik Gregor Piramovič, govorec o potrebi dela: „Dolžnosti učitelja“, govori tako-le: „A da je od postopanja učitelja, od njega sposobnosti, razsodnosti in neprestanega prizadevanja odvisen tudi uspeh najboljših dejanj, to dokazati je glavni namen tega dela („Dolžnosti učitelja“).

Nadalje se poudarja v tem delu: „Nihče ne prinese z rojstvom s seboj nekakega znanja marveč se je slehrnemu treba učiti, treba se seznanjati s slehrno stvarjo, ki jo hočemo znati. Treba je bodisi vprašati ljudi ali knjige, treba je poslušati, premisljati, marljivo začeti, delati, ter si z delom pridobiti potrebnih spretnosti v kakršni si je bodi stroki. Torej tudi, ako hočeš, ali si vsaj primoran hoteti izvrševati dolžnosti učitelja, da se ne varaš zastran svoje vesti ter si ne nakoplješ prevelike odgovornosti pred Bogom in pred ljudmi zaradi izgubljenih otroških let, zaradi stroškov, ki so jih imeli z njimi starši in dobrotniki; treba je, da se naučiš na vsak način tega rokodelstva vzgoje in poučevanja ljudi. Tvoja dolžnost je torej, da se prilagodiš do te velike čednosti, da strežemo ljudem. Ne reci, da si že dovolj sposoben za to, da vzgojuješ otroke, kadar znaš sam čitati, pisati in računati.“ (Koniec)

Delokrog krajnih šolskih svetov in šolskih vodstev.

Odlok obrajnega šolskega sveta v Ptuj na Štajerskem.

Wirkungskreis der Ortsschulräte und Schulleitungen.

Anlässlich eines speziellen Falles sieht sich der Bezirksschulrat veranlaßt, zur künftigen Vermeidung von unnötigen Reibereien zwischen Ortsschulräten, respektive einzelnen Mitgliedern derselben und Schulleitungen, den Ortsschulräten und insbesondere den Ortsschul-aufsehern, sowie den Schulleitungen einige nötige Belehrung über ihren Wirkungskreis zu erteilen.

Zunächst muß hervorgehoben werden, daß nach der Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 25. April 1900 der Ortsschulrat systemmäßig nur zur Besorgung der administrativen Agenden des Schulwesens berufen ist.

Nach § 21., alinea 5 des Gesetzes vom 8. Februar 1869. L. G. Bl. Nr. 11, steht die Befugnis, etwa notwendige Anordnungen zu treffen, nicht einem einzelnen Mitgliede (des Ortsschulrates), sondern bloß der gesamten Körperschaft zu.

Im allgemeinen erschöpfen sich die Rechte eines einzelnen Mitgliedes des Ortsschulrates gemäß der Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 20. November 1901 in die Rechte auf die Mitgliedschaft im Ortsschulrate und auf die Mitwirkung bei den Beratungen und Beschlussfassungen derselben.

Im besonderen ist allerdings der Ortsschulrat nach § 21., alinea 5 leg. cit., nicht nur gleich den übrigen Mitgliedern des Ortsschulrates berechtigt, die Schulen zu besuchen, um von den Zuständen derselben Kenntnis zu nehmen, sondern er hat das sogar auf seine Hauptaufgabe zu betrachten, insbesondere um der Schulleitung zur Abschaffung von Übelständen hilfe reich an die Hand zu gehen und dem Ortsschulrate über den Zustand der Schule zu berichten.

Es steht ihm aber zufolge Entscheidung des Verwaltungsgerichtshofes vom 25. April 1900 ebensowenig wie den übrigen Mitgliedern des Ortsschulrates das Recht zu, durch Fragestellung an die Schulkinder oder durch irgend welche während des Unterrichtes gemachten Bemerkungen aktiv in den Unterricht einzugreifen.

Auch hat er kein Recht, den Lehrpersonen in didaktisch-pädagogischen Gegenständen Ratschläge oder Weisungen zu erteilen, sondern fällt dies nach § 33., alinea 2 leg. cit., in die Wirksamkeit der Bezirksschulinspektoren.

Nach § 21., alinea 2 leg. cit., kann der Ortsschulrat nichts selbständig vornehmen, sondern hat er sich mit

dem Leiter der Schule im steten Einvernehmen zu erhalten.

Pettau, am 26. Juni 1907.

Ta odlok je objavil „Uradni List“ e. kr. okrajnega glavarstva v Ptujju meseca julija 1907. (Številka odloka 506.) Njegov prepis nam je poslal neki bojevnik za učiteljska prava. Povod temu je bil dopis, da je šel g. Matija Vanpotič, župnik v Podsredi, h kolegu v razred nadzorovat kot ud krajnega šolskega sveta. Razsodbe upravnega sodišča nas toliko ščitijo, da lahko postopamo v takih slučajih kakor rajni V. Strmšek. K temu je tudi prišel neki kaplanček v šolo nadzorovat, a on mu reče: „Dokler boste vi v šoli, ne bom nič učil.“ Tako je tudi storil, in kaplan jo je prav klavrno popihal iz šole. V takih slučajih moramo učitelji solidarno postopati. Vsakdo naj posnema pokojnega Strmška v takem položaju. Če duhovnikom to ne bo všeč, se pa naj pritožijo. Duhovnik kot ud krajnega šolskega sveta ima iste pravice kakor drugi udje. Nič več in nič manj!

Seveda so ti gospodje jako domišljivi in bi radi vso oblast nad šolo v svoje roke dobili, da, ljudsko šolstvo preobrazijo po svoji želji. Pa kaj, da pri svojem početju zadenejo na odpor. Saj je že v veljavi državno-šolski zakon, čeravno je še precej pristižen, a v istini se še vpliv duhovščine nad šolo v zakonitem oziru ni dosti povečal. To je za nas tolažba. Na reakcijo pa moramo biti pripravljene. Kakor se od strani dobrih politikov prerokuje, ta ne bo dolgo trajala.

Le tesna stanovska organizacija učiteljstva bo pripomogla, da še to dobo preživimo in da nam zasije lepša zarja bodočnosti. Nezakonitostim se pa uprimo z vso odločnostjo!

Opomba uredništva: K temu dostavku našega dopisnika pripominjamo, da govori o šolskem nadzorovanju na Štajerskem § 21. zakona z dne 8. februarja 1869, dež. z. l. št. 11. — Ta paragraf smo objavili na prilogi letošnje 30. številke z dne 24. julija (Pisarna. LXIV.) — Tako je ta zadeva zakonito rešena in uveljavljena.

Omalovaževanje učiteljstva.

Gornjegrajski predstojnik e. kr. okr. sodišča, g. Grebenc, je sklical na 6. t. m. ob 10. uri osnovni shod društva za varstvo in oskrb mladine v veliko dvorano gornjegrajske graščine.

Učiteljsko društvo je že prej nameravalo isti dan zborovati v Bočni, ali zaradi važnosti takega društva je prelozilo svoje zborovanje v Gornji grad. S tem je bilo omogočeno, da se učiteljsko udeležijo shoda prepotrebne društva.

V dvorani smo videli nekaj e. kr. uradnikov, nekaj županov, oziroma občinskih odbor-nikov, nekaj zasebnikov, med temi več žensk, štiri duhovnike, čez 20 učiteljev in učiteljic.

Shod je otvoril sklicatelj g. Grebenc z nagovorom, v katerem je poudarjal, da bodimo pri tako važnem shodu edini, složni, pustimo strankarstvo na stran, temveč po geslu „Viribus unitis“ delujmo vsi v prid naše mladine.

Nato je sam predlagal v predsedstvo te-le gospode: za predsednika dekana Dovnika, za podpredsednika župnika Dekortija, za zapisnikarja kaplana Berka in za tega namestnika e. kr. kancelista Fluxa.

Tedaj za predsedstvo ustanovnega shoda za varstvo in oskrb mladine ni bil od navzočih e. kr. uradnikov, učiteljev, županov itd. nihče sposoben, pač pa je nadstrankar gospod Grebenc oktroiral v to predsedstvo kar tri duhovnike.

Oktroiral — ker ni dal svojega predloga niti na glasovanje.

Ogorčeno je bilo zlasti učiteljstvo zaradi-tega. In to po vsi pravici. Kdo ima več z mladino opraviti kakor ono, kdo pozna otroke bolje kakor ono, kdo je za mladino dosedaj največ deloval, se zanjo trudil — ali ni to bilo — učiteljstvo?!

Pa pride e. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenc, mož, ki hoče biti vedno nad stran-kami — sicer pa je v Goranjem gradu že večkrat pokazal svojo klerikalno stran — in oktroira v predsedstvo, obstoječe iz štirih oseb, kar tri duhovnike.

Predsednik učiteljskega društva tov. Kelc je nato vstal in protestiral proti takemu „nad-strankarskemu“ postopanju.

Nato je ostavilo učiteljstvo zborova-lišče; zakaj ako e. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenc misli, da ni razen duhovnikov niko-gar, ki bi bil sposoben sedeti v predsedstvu osnovnega shoda „Društva za varstvo mladine“ — pa naj se le sam senči pod plaščem duhovnikov.

Učiteljstvo ve, kake važnosti je tako dru-štvo in bo gotovo vedno podpiralo take in enake inštitucije — toliko bolj, ker gre za nežno mladino.

E. kr. deželnosodni svetnik g. Grebenc pa naj nikakor ne misli, da bo z učiteljstvom komandiral ali z njim hotel pometati, mi bomo stali krepko na braniku za naše pravice in bomo vedno zahtevali to, kar nam pristoja — če bo morda gospodu Grebencu všeč ali ne.

Hrvaško učiteljstvo.

Savez hrvatskih učiteljskih društev ima dne 17. t. m. v Zagrebu svojo XXXIII. glavno skupščino.

Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje ravn. učitelja Josipa Biničkega: „Kako bi prema potrebama današnjega vremena valjalo udesiti obrazovanje pučkoga učiteljstva?“ — ter predavanje dr. Paje Radosaavljevića iz eksperimentalne pedagogike in didaktike.

Hrvatski pedagoško-književni zbor ima dne 19. in 20. avgusta svojo XXXVI. glavno skupščino po običajnem dnevnem redu. Na dnevnem redu svečanostne seje pa je govor predsednika Stjepana Basarička in predavanje dr. Paje Radosaavljevića: „Podrijetlo nekotih naših pedagoških idejala i novi idejali razvića.“

Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja ima dne 17. avgusta

Poleg njih stopa dolgolas človek s štolo in z mašnim plaščem iz zlate ali srebrno vezene tkanine ter z razpelom v roki. Izprevod obstane. Tisti, ki vodi vso stvar, reče besedo, tajnik prečita pisanje, in ko je končal, se obrne tisti človek z dolgimi lasmi k onim, ki bodo z vrvi obešeni od svojih bližnjih in jim beseduje o Bogu in o Kristu. Takoj po teh besedah raztopi rabelj — je jih pa več, ker eden ne more opraviti tako obširnega dela — nekoliko mila, namaže zanjke na vrveh, da bodo bolje držale, zagradi zvezane može, jim obleče mrtvaško srajco, jih odvede na morilni oder in jim položi svoje z milom namazane zanjke okrog vrata.

In dočim se godi tako leta in leta po vsi Rusiji, so glavni krivci teh dejanj — tisti, ki se gode po njih ukazu, tisti, ki bi jih mogli zabraniti — popolnoma preverjeni, da so takšna dejanja koristna, da, celo neizogibno potrebna. Ali se bavijo s tem, da izmišljajo nove metode in nastopajo z govori o tem, kako ubraniti Fincem, da ne bodo živeli po svoji volji, in kako jih prisiliti, da bodo živeli po volji nekaterih ruskih oseb, ali pa izdajajo povelja z namenom, da „naj bodo našitki na rokavih in ovratniki vojaških jopičev

iste barve kakor jopič sam, kožuhi tistih pa, ki jih smejo nositi, da naj nimajo vrvic okrog našitkov na kožuhu.“

To je strašno!

Najgrozovitejše na vsi tej stvari je, da vodi vse to nečloveško mučenje in pobijanje poleg neposrednega zla za žrtve in za njih rodovine in drugo, strašno in ogromno zlo s seboj, zlo za vesoljni narod, ker širi pohujšanje med vsemi ruskimi sloji, kakor se širi ogenj po suhi slami. To pohujšanje raste posebno med preprostim delavstvom, ker vse te krivice stokrat prekašajo vse, karkoli so storili in karkoli delajo zlega tatovi, roparji, in revolucionarji skupaj — zato, ker jih počenjajo tako, kakor da so nekaj nujnega, dobrega in neizogibnega. Različne naprave pa, ki so v pojmih naroda nerazdružljivo spojene s pravičnostjo in celo s svetostjo, to je senat, sinod, дума, cerkev, in car, jih ne le opravičujejo, marveč jih celo podpirajo.

To pohujšanje se širi s presenečajočo naglico.

Ljudje zdaj govore zdaj pišejo o usmrčenjih, obešanju, klanju in bombah, kakor so govorili prej o vremenu. Otroci se igrajo

obešanje. Dečki gimnazijci, skorajšede deteta, se podajajo na roparske pohode in so pripravljene moriti, prav tako, kakor sose prej podajali na lov.

Ubijati velike posestnike zemljišč in polasčati se njih imetja, se vidi zdaj mnogim ljudem najboljše rešitev zemljiškega vprašanja.

Zasluga delovanja vlade, ki je dovolila ubijanje kot sredstvo v dosego njenih smotrov, je, da imajo zdaj od vlade pohujšani siromaki vse zločine, rope, tatvine, laži, mučenja in umore za najnaravnejše reči in za vredne človeka.

Da, strašna so dejstva sama v sebi, ali moralno, duševno, nikomur očitno zlo, ki ga povzročajo, je brez primera strašnejše!

Vi pravite, da počenjate vse te grozovitosti zato, da bi zopet napravili mir in red v državi.

Vi napravljate mir in red v državi!

S kakšnimi sredstvi ga napravljate? Z dejstvom, da vi, zastopniki krščanske oblasti, vodniki in učitelji, ki vas služabniki cerkve priznavajo in izpodbujajo, uničujete zadnjo sled vere v človeku, ker počenjate

največja hudodelstva: laži, zavratnosti, vsakovrstna mučenja in poslednji najstrašnejši zločin, tisti umor, ne enega samega, temveč nešteto umorov, ki jih poizkušate izgovoriti z bedasim sklicevanjem na teinone paragrafe v vaših bedastih in lažnjivih knjigah, ki jih bogokletno imenujete zakone.

Vi pravite, da je to edino sredstvo, ki more pomiriti ljudstvo in zatreti revolucijo; toda to je očitno napačno. Jasno je, da morete pomiriti narod samo takrat, če ustrezete želji po najpreprostejši pravičnosti, želji, ki jo izreka vse poljedelsko prebivalstvo Rusije, namreč želji po odpravljenju zasebne zemljiške posesti; samo takrat, če te posesti ne boste več potrjevali in če ne boste več na raznotere načine razburjali niti kmetov niti tistih neobvladanih razjarjenih ljudi, ki so pričeli ljuto borbo proti vam.

Vi, ki sedite pri krmilu, imenujete dejanja revolucionarjev „strahote in velike zločine“. Ali oni niso storili ničesar, česar ne bi počenjali tudi vi in v neprimerljivo večjem obsegu...

Vi pravite, da morate čuvati sporočila preteklosti. In se zgledujete na dela ve-

Popoldne izredno glavno skupščino, kjer govori učitelj Vjekoslav K o š č e v i ć „O principima i idejama, po kojima su mladi iz hrv. pučkoga učiteljstva složili načrt zakona za osnovno školstvo v Hrvatskoj.“

Od 15. avgusta do 15. septembra priredi to društvo v umetniškem paviljonu izložbo materiala za proučavanje dece.

Društvo hrvatskih učiteljskih ima dne 19. t. m. v Zagrebu veliko skupščino, kar smo pa že poročali zadnjič.

Vsa imovina, ki jo upravlja „Savez“, znaša letos 234.611 K 93 h, za 2045 K 33 h več kakor lansko leto.

Kdor se zanima za gibanje in delovanje bratskega hrvaškega učiteljstva, naj gre tiste dni v Zagreb! Ne bo mu žal!

Iz motovunskega okraja v Istri.

Severni kos motovunskega okraja je pofitsen po dolgem od reke Mirne navzgor v gore, stisnjen med sodnima okrajema bužetskim in bujskim, dokler ne doseže severnega, neširokega konca mej Koprščine. Ves ta kos je ena sama občina — Oprtalj. Po narodnosti so izven mesta Oprtalja, ki je v resnici popolnoma laški — vsaj zavednih Slovanov ni najti v mestu — v vsej prostrani občini Slovenci. Z narodno zavednostjo je zopet — tožno.

Župnije Topolovec, Gradinj, Čepič nimajo javnih učilnic. Zrenj ima pa sedaj slučajno vrlega župnika, ki poučuje narod ter se žrtvuje za njegovo prosveto in gospodarsko povzdigo, pri čemer mu pomaga župnik iz Šterne, kateri kraj je že na Bujsčini. S politiko pa se poslednji noče pečati. Slučajno pa je v tej občini nekoliko inteligentnih kmetov, ki se prizadevajo, kolikor vedo in znajo, da koristijo slovenski stvari.

Deželni (občinski) učilnici v Oprtaljščini ni drugih nego v laščini; ali na jug in na sever mesta vzdržuje „Družba sv. C. in M. za Istru“ dve dobro obiskovani hrvaški učilnici, in to v Livadah pod oprtaljsko goro ter pri sv. Luciji na ključu pred mestom. Važno je, da je družba dobila za ji šoli izvrstne učne osebe. — V Livadah sta nastavljeni vrli Istran Nežič in soproga, pri sv. Luciji pa Zagrebčanka Glaser. Učni uspehi so izvrstni na vseh treh razredih. Pa tudi narod je tu postal jako samosvesten, kar je pripravljen prvi korak do osamosvojenja. Okolo Livad ter pozdravlja vsakdo, mlad ali star, znan ali neznan s prijazno donečim slovenskim pozdravom ter ne dobiš ne plahih, ne prevzetnih ljudi, kakor podrugod. Tudi oblička so tako čisto slovenskega plemena, da se ti zdi, da bi stal kje ob kamniški Bistrici ali ob Savinji. Deco vzgajajo že roditelji, nadaljujejo in uče jo učitelji.

Koliko pa je naše dece, naj priča ta-le slučaj: K procesiji sv. Rešnjega Telesa je dala tolikorazredna oprtaljska šola z Legino šolo v Livadah vred 37 otrok, obe naši učilnici pa 205 otrok. Z a v s e t e n a m n e p r i v o š č i j o n i t i e n e g a r a z r e d a. Tukaj si

likih mož v minulih časih. Tudi oni imajo svoja sporočila preteklih dob, že pred francosko revolucijo, in kar se tiče velikih mož; posnemati vzore, mučenike, ki so umrli za resnico in za pravico, saj nimajo drugega sredstva kakor vi!

Če je torej razlika med vami, je le ta, da hočete vi, naj ostane vse po starem, kakor je bilo in kakor je, dočim žele oni izpremembe. In s tem, da menijo, da ne more vse ostati vedno tako, kakor je, bi trdili prav bolj od vas, če se ne bi bili od vas naučili te čudne in pogubonosne zmote, češ, da bi mogla pešiča ljudi poznati obliko življenja, primerno za vso bodočnost in za vse človeštvo, in da bi se dala ta oblika doseči s silo.

Če je razlika med vami, gotovo ni v prilog v a m, temveč n j i m. Omiljajoče dejstvo je pri njih najprej to, da vrše svoje zločine z osebno nevarnostjo, ki je mnogo večja od vaše, a tveganje in nevarnost opravičuje marsikaj v obeh mladine, ki je dovzetna za vrtiske. Potem to, da so njih velika večina čisto mladi ljudje, ki je zanje skoraj naravno, da blodijo v stran od prave poti, dočim ste vi največ možje zrelejših let, stari ljudje, ki bi bilo naravno, da bi izkazovali zapeljanim mirno

oglejmo, kako je družba sv. C. in M. nehote podpornica gospodarskega napredka: V šolskih zgradbah, tako v Livadah kakor pri sv. Luciji, uradujeta tudi posojilnici. In kdo je uradnik? — Tam nadučitelj Nežič, tu učiteljica Glaser. Obe posojilnici v resnici lepo napredujeta ter sta ustanovljeni na pravem mestu in v resnični potrebi.

Za šolstvo čeških manjšin.

V Pragi se je vršila dne 9. t. m. veličanska manifestacija za pravice čeških manjšin. zlasti za češko šolstvo v takih krajih.

Iz Kraljevih Vinohradov se je pomikal nedogleden izprevod po mestu na streški otok, kjer sta bila dva shoda, ki sta se oba bavila s šolskimi in drugimi zahtevami čeških manjšin. V izprevodu so nesli tudi črno zastavo z rdečim kelihom. Ko je policija zagledala to husitsko zastavo, jo je na Vaclavskem namesti poizkusila zapleniti. Toda nastal je vihar in tisoč palic se je dvignilo na policijo, ki je morala opustiti svoj namen in se umakniti.

Socialni demokrati so priredili svoj izprevod po mestu in priredili tudi dva shoda. Tu so se odločno zavzeli za pravice čeških manjšin zlasti za šolstvo, obenem pa so govorili tudi za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor in občinske zastope.

Tako nastopa ves češki narod, kadar gre za pravice ljudstva in šolstva!

Zavezina skupščina.

Kdor se udeleži letošnje Zavezine skupščine v Gorici in želi stanovanja, naj do 4. septembra naznani po dopisnici na naslov: I g n. K r i ž m a n, nadučitelj, D o r n b e r g p r i G o r i c i. — Istotamo naj se prijavi udeležba k banketu.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. t. m. v Gornjem gradu. Predsednik tov. Kele je, pozdravivši navzočnike, klical k složnosti, k skupnemu delovanju, ki se mora kazati tudi na zunaj. Omenjal je žalostni pojav pri ustanovnem shodu društva za varstvo mladine, kjer se je učiteljstvo v kljub velikemu številu popolnoma preziralo. (Glej dotični članek!) Bodimo tudi znanprej solidarni.

Spominjal se je bivše naše večletne priljubljene tovarišice L e j e, ki se je ponesrečila in umrla tragične smrti. V znak sožalja so zborovali in zborovalke vstali.

Ravnatoku tudi, ko je omenjal, da je našemu dragemu tovarišu Praprotniku umrla hčerka Vida.

Nato je predsednik pozdravil novo imenovanega učitelja v Bočni, tovariša Zemljiča Branka, ki je letos dovršil študije.

Preden se je prešlo na dnevni red, se je ogledal k besedi tovariš T e r č a k. Omenjal je, da je šef c. kr. sodišča povabil na ustanovni skod društva za varstvo mladine tudi učiteljstvo. To se je, upoštevajoč veliko važnost takega društva, z veseljem odzvalo vabilu in je prišlo v primerno velikem številu. Na shodu pa smo bili popolnoma prezirani, akoravno je

prizanesljivost. Naposled priča njim v prilog in v izgovor to, da — kakorkoli so njih umori ostudni — vendar niso toli hladnokrvni in dosledno grozoviti kakor vaše Šlisselburške trdnjave, vaša progpanstva, vaša vešala, vaše streljanje.

Tako ni mogoče živeti. Vsaj jaz nočem in ne zmorem takšnega življenja.

To je vzrok, da pišem te stvari in da jih bom tudi objavil, koder jih bom mogel, t a k o p o R u s i j i k a k o r p o i n o z e m s t v u — ker želim, da se zgodi to ali ono; ali da neha to miloveško početje, ali pa da se razodene moja zveza z njim in da me vržejo v ječo, kjer se utegnem jasno zavešti, da se te grozote ne gode zaradi mene; ali še bolje — tako dobro, da skoraj ne smem sanjati o toliki sreči — bi bilo, da me oblečejo v vrečo in me pokrijejo s kučmo — kakor teh dvanajstero kmetov — in mi odmaknejo klop, pa si nato jaz sam s svojo lastno težo zategnem dobro namazano zanjko okrog starega grla.

pri vzgoji mladine učitelj najvažnejši činitelj. Naš priljubljeni predsednik tov. Kele pa je korenito nastopil, in mi smo za njim. Predlaga, da se nastop predsednikov odobri in se mu izreče na nastopu priznanje.

Z burnim odobravanjem se je izrekla soglasno zaupnica predsedniku Keleu, ogorčenje pa nad pristranskim postopanjem c. kr. deželnosodnega svetnika gospoda Grebena.

Učiteljstvo bo sicer tendence društva za varstvo in oskrb mladine podpiralo, ker ve ločiti podpore potrebno stvarnost društva od osebne pristranosti.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega zborovanja so se prečitali dopisi in se je pri vsakem dopisu razgovarjalo o njegovi vsebini in se je potrebno ukrenulo.

a) Ravnatelja M. J. Nerata zahtevala za od društva poslano sožalnico povodom smrti njegovega sina.

b) „Zaveza“ glede potovanja v Prago.

c) „Zaveza“ zaradi spomenika Jana Lega. Soglasno se sklene prispevati 10 K.

č) „Zveza“ zaradi predloga glede izboljšanja plač itd.

Uradna konferenca je sprejela tozadevni predlog, ravnatoku je bil sprejet pri okrajnem šol. svetu.

d) „Zveza“ glede pevk, pevcev in glasbenikov.

Poli sta krožili med zborovanjem in se je podpisalo lepo število

e) „Narodna založba“ v Celju poziva k pristopu.

Razdelile so se dotične tiskovine.

f) „Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ vabi k pristopu.

Soglasno se sklene pristop.

O slavljenju društvene dvajsetletnice je poročal tov. Šijanec.

Dvajsetletnica se je v kljub neprilikam in težkočam primeroma sijajno vršila. Koncert se je tudi gmotno obnesel in se je čisti dohodek nakazal društveni blagajnici. Veselilo je zlasti tuokrajno učiteljstvo, da so dragi nam sosedji, vrli Saleščani nas počastili v tako lepem številu. Pri prvi priliki jim vrnemo obisk in prihitimo v njih krog.

Ko je poročevalec končal s poročilom, se je predsednik zahvalil za trud njemu in pa vsemu odseku, zlasti še gospicama Ježovnikovi in Hrovatovi.

Potem je bilo na vrsti predavanje: Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju.

Tovariš Burdian je temeljito in živahno razpravljal dano si nalogo, in je želeli, da govornik svoj referat priobči; zakaj mnogo zdravih nazorov in precej klenih zrn smo slišali v njegovih besedah.

Delegatoma za „Zavezino“ zborovanje v Gorici so se izbrali tovarišica Franica Hrovatova, tovariš Ivan Kele in namestnikom pa tovariš Ivan Pušeniak.

Nato so si ogledali navzočniki praktično učilo svjetozor, ki ga je izumil hrvaški kolega Binički. Razkazal ga je tov. Šijanec, ki e omenil, da dobi od vsakega po „Zvezi“ naročenega komada „Zveza“ določene odstotke, od katerih odstopi 90 vinarjev dotičnemu okrajnemu društvu, katerega član je naročnik.

Zborovalci so se čudili praktičnosti svjetozora in pa njegovi nizki ceni — 20 K. Najbrž si naroče vse šole v okraju to učilo.*

Pri slučajnosti se je še nabiralo za Haftpflichtversicherung od onih, ki niso že plačali. Pristopili smo že pred pol letom tej napravi.

Nato je predsednik želel vsem vesele in prijetne počitnice ter zaključil zborovanje.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo ob lepi udeležbi dne 23. julija na Gomilskem. Društvo sta na novo pristopila dva člana, in sicer gđ. Zmrzlikarjeva iz Letuša in gđ. Stupanova iz St. Jurja. Prečita se dopis „Zveze“ zaradi ustanovitve učiteljskega pevškega zbora in orkestra. Vsi oni, ki so pripravljene sodelovati pri pevskem zboru, oziroma pri orkestru, naj se oglašijo do prihodnjega zborovanja. Za glavno skupščino „Zaveza“ sta bila izvoljena kot delegata gđ. Kolškova in tov. Kramar ml., namestnikom pa tov. Senica in gđ. Zmrzlikarjeva. Tov. predsednik poziva vse tovariše, da poročajo pri prihodnjem zborovanju o izvenšolskem delovanju v letošnjem šolskem letu. Blagajnikovo poročilo se vzame na znanje ter se mu podeli absolutorij. Po zborovanju je predal tov. Jakše s pomočjo skioptikona o potovanju do severnega večnega ledu. Omeniti moramo, da sta se udeležila tega zborovanja tudi naš častni član tov. Fr. Vidic, nadučitelj v pokoju, ter njegov sin g. dr. Vidic z Dunaja.

* Glede svjetozora daje nadaljne podatke tovariš I g. Šijanec v Gornjem gradu. Obrnite se nanj!

Srednješolski vestnik.

** Osebnosti. Vpokojen je g. ces. svetnik Iv. Frank, profesor risanja na ljubljanski realki. Na ljubljanski realki je imenovan definitivnim profesorjem dr. Svoboda, na gimnazije v Kočevju pride prof. Deaco. Stalno se namesti na ljubljanski realki profesor Friderik Juvančič. — Uradni list poroča: „Profesor in

vodja dosedanje nemške filijalke prve državne gimnazije v Ljubljani Aleksander Puseko je imenovan za ravnatelja te gimnazije z nemškim učnim jezikom.“ — Vadniški učitelj, okrajni šolski nadzornik na pripravnici v Kopru, Henrik Dominko, je pomaknjen v IX. činovni razred. — G. Kajetan Stranetzky, doslej suplent na idrijski realki, je imenovan za pravega učitelja matematike in prirodoslovja na istem zavodu. — Profesor na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani, Josip Vesel, je pomaknjen v VIII. čin. razred.

** Reforma srednjih šol. V najkrajšem času napravi naučni minister glede reforme srednjih šol zopet velevažen korak. Popolni učni načrt za 8 razredne realne gimnazije je že izgotovljen ter se kmalu priobči. Istotako je za reforme realne gimnazije (četrti tip srednjih šol) že izdelan okvir za razdelitev učnih predmetov.

Književnost in umetnost.

Slovenskemu narodu! — Spoznavaj se sam! — Ponatisk iz „Nove Dobe“. — Cena 30 h. — Ljubljana 1908. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Naroča se najmanj po 10 izvodov pri g. Iv. Hitru, uradniku mestne hranilnice v Ljubljani. — Pod naslovoma, ki ju ima ta brošurica, je izšlo l. 1905. v „Domovini“ več člankov, ki so se nato l. 1907. iznova objavili v „Novi Dobi“, izpopolnjeni v statistiki glede srednjih šol. Brošurica ima namen, obrniti pozornost slovenskih olikanih krogov na naše slovenske razmere v celoti, in sicer v prvi vrsti v šolstvu, ter na veljavo našega jezika v javnem življenju sploh. Želimo, da bi delce imelo vsaj nekaj uspeha, dramilo rojake, jih pripravilo do temeljitega spoznavanja splošnega položaja našega naroda ter jih na podlagi tega navdušilo za razumno in vztrajno delo.

Zvonček prinaša v 8. številki to-le lepo vsebino: 1. Cesarjev dan. Janko Žirovnik. Pesem. — 2. Slavnostni govor. Janko Žirovnik. Predavanje. — 3. Vrabeč in papiga. Polenčan. Basen. — 4. Poklanjanje slovenskih dežel presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. ob Njegovi šestdesetletnici. Janko Žirovnik. Pesmi s podobo v barvotisku. — 5. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 6. Ob demantnem jubileju. Učitelj Silvester. Pesem. — 7. Cesar Franc Jožef I. Podoba v barvotisku. — 8. Cesarjev jubilej. Vzpored. — 9. Poleti. Borisov. Pesem. — 10. Kako se ubranimo jetike. L. O. Poučni spis. — 11. Radekega veteran. Podoba v barvotisku. — 12. Njegovemu apost. Veličanstvu Francu Jožefu I. k 60 letnemu jubileju. Fran. Žgur. Pesem. — Zakaj nima drevje kralja? Janko Poljak. Basen. — 14. Zašumela v vetru je poljana... Borisov. Pesem. — 15. Pouk in zabava. Franc Jožef I. Fr. K. S. Schneider. Uglasbena pesem. — [Zastavica v podobah. Fr. Rojec. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ta številka je nekaka jubilejska izdaja, iz katere lahko dobi vsakdo kaj primerneza za eventualno prireditve jubilejske slavnosti.

Pesmi Jesenka-Doksova. Leta 1905. so izšle te ljubke pesmi pesnika Jesenka, ki mu je bilo vodilo načelo: Kar mi je v srečo, to mi bodi v besedi! — Žal, da ta lepa knjiga še ni razširjena med slovenskim svetom. Gospod Ivan Bonac, knjigovez v Ljubljani, bo sedaj začel knjige razpošiljati cenjenim domoljubom na ogled. — Čisti dobiček, ki ga prinese prodaja Jesenkovih pesmi, je namenjen njegovi osiroteli množestevilni rodovini. (Jesenka je ostavil 7 nedoletnih otrok.) Cena elegantno vezanemu izvodu je samo 3 K, s pošto 20 h več. Knjigo je dobiti v vsaki slovenski knjigotržnici. — Kdor prejme knjigo, naj je nihče ne vrne, temveč naj pošlje zanj malenkostni znesek.

Dobra gospodinja. Spisala Minka Govekarjeva. V Ljubljani 1908. Založil L. Schwentner. Cena v platno vezani knjigi 2 K 80 h, s pošto 3 K. Str. 225. — Gospa Govekarjeva je napisala knjigo, kakršne še nismo imeli, ki pa je tudi za nas potrebna. Že naslov pove, da je knjiga v prvi vrsti namenjena slovenskim gospodinjam. No, mnogoteri ne bo škodilo, ako se nekatera poglavja nauči na pamet. Knjiga govori o vsem, česar je treba umni in previdni gospodinji, da res podpira hiši tri ogle. Knjigo najtopleje priporočamo.

Brodkovski odvetnik. Slika iz sedanjega življenja moravškega. Češki spisal Vaclav Beneš-Sumavský. poslovenil Avgust Petrič. V Ljubljani 1908. „Narodna založba.“ — Cena 1 K 40 h, s pošto 1 K 60 h. — Ta znamenita povest Beneša-Sumavskega si brez dvoma tudi pri nas pridobi velik krog čitateljstva. Povest je primerna zlasti za javne knjižnice.

Iz življenja našega cesarja. Povodom šestdesetletnice vladarstva cesarja Franca Jožefa I. sestavil in izdal Anton Kosi. Založil izdajatelj. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. O svojem delu piše A. Kosi sam: Ni to suhoparna biografija našega vladarja, tudi ne obširno popisovanje raznih vojsk, pač pa kitica zanimivih in mičnih dogodkov iz življenja presvetlega jubilara. Pisatelj je uporabil v tem oziru vse vire, ki so mu bili na razpolago ter posnel iz njih samo to, kar v resnici zanima